

Latwepföu Amis.

57. gadagahjums.

Nr. 27.

Treschdeenä, 5. (17. Juli).

1878.

Redakteera adrese: Pastor Safranowicz, Dutteringen pr. Frauenburg, Purland. — Ekspedizija Besthorn k. (Menher) gramatu-bohdē Selgawā.

Rahditajs: No Berlīnes kongresa. No eekschemehm. No ahriemehm. Wis-
jaunatahs siinas. Ohtra wispahriga zc. Mahlberis Murillo. Stubina-
shanas.

No Berlīnes kongresa.

Kreewijas weetneeks Konstantinopelē schinis deenās fazijis to wahrdū, ka war 99 pret 1 dereht, ka no kongresa nu wi-
fadi isnahks meers, un ka Turku semes dshwe tiks kahrtigi no-
grunteta. Tā nu gan ari leekahs noteekoht. Wisas tahs
swarigakahs punktes bij jau 23. Juni isspreestas un isliktas.
Ar Rumēnijas leetu gahja tā: Desmitajā sehdeschanā Rumēni-
jas ministērs kongresa sahlē preekščā laists nolasija weenu rakstu,
kurā sawas semites wehleschanahs issazija. To darijis wiensch
attal atkappahs. Nu firšs Gortschakows dewa no sawas pu-
fes atbildu. Franzijas ministērs issazija, ka Kreewu Keisars
waroht gan sawu schelibu rahdiht un Rumēnijas semei pee
Dobrudshas atwehleht klahht no Bulgarijas weenu stuhriti no
Siliistrijas sahkoht libds Mangalijai pee Melnahs juhras; ari
Austrijas un Italias lungi ailsuhdsā tā pat. Pee balsoscha-
nas tad ari to nowehleja, tāpat nospreeda, lai ta Besarabijas
dala kriht pee Kreewijas un lai Rumēnija joprohjam ir pilnam
swabada walsts, bet tai ja-ahnemahs, wisahm tizibahm pilnigu
swabadibu doht. Tas sihmejahs ihpaschi us tam, ka Schih-
dinus tur nebuhs wairs spaidiht. Dehl Greeku semes wehl
netika pilnā skaidribā. Englante gan grib tai peespreest tohs
Turku semes gabalus, Tesalijā un Epirā, kur leelais pulks
Greeku lauschu dshwo, bet Turki negrib no tam dshdeht. Par
Bosniju un Herzegowinu nobalsoja, ka tur Austrija lai eet ar
karaspehku eekschā un tur tik ilgi paleek, kamehr tur meers un
kahrtiba nogrunteta. Turku lungi bij ween pretim. Bet nu
Englantes lords Bikonshilds ar itin starbeem wahrdeem dewa
Turkeem apdohmaht, ka wini par nepareisu pretojahs, jo esohht
deewagan israhdijees, ka Turku waldischana pati nespehj Bos-
nija meeru un kahrtibu nogruntet, jau fen preekšč tagadeja
kara tur ir bijuschi dumpji un nemeeri, ar ko Sultana wal diba
newareja galā tikt; Ciropa newarohht tadehl schihs semes attal
Turku rohkahm ustizeht, tā pamestohht angonu, kam attal buhs
ja-ustruhst. Tā schoreis runaja ari Englante, jo ta bij Au-
strijai apsohlijuschi Bosniju winas rohkās atwehleht. Bet kad
nu Turku lungi tomehr palika pee sawas pretofchanahs un at-
fauzahs, ka wini instrukzijas ne-eimohht tik tahlu, tad ari
Bismarks ilgaki nezeeta klusu un pazehlees no krehsla esohht it
bahrgi issauzis: Kad kas us kongresa nahk, tad tam wajjaga
pilnigai waras gramatai kulē buht, ka war tuhda atbildu is-

doht. Ar tahdahm atfaukschanahm, ka grib wehl jaunās in-
strukzijas un pawehles no sawas waldischanas peepraht, ar
tahdahm leetahm tik tihscham wilzinoht kongresa darbu.

Tai sehdeschanā 22. Juni gahja runas par Donawas an-
deles zelu un Kreewu karamakfas islihdshinaschanu. Englante
bij eedohmajusees preekščā likt, lai Kreewija esohht tik schehlīga
un atlaischoht Turkam wisu to karamaksu. Schis preekščā-
likums iskrita sinams zauri. Kreewija no sawas pufes peepra-
sija, lai atwehl semes-gabalus par drohshibu, ka wisu to
karamaksu rikrtigi nomakfahs. Ari us tam kongressis ne-eegahja,
bet spreeda, ka semes-gabalus par drohshibu nebuhs nemtees,
to parahdu warehs ka wisus zitus walsts parahdus ari bes tam
islihdshinaht.

Nu tik wehl ir atlikusi ta weena leelaka punkte deht Arme-
nijas. Rā leekahs, tur wehl bij labi leelas starpibas starp Eng-
lanti un Kreewiju deht Batumas, waj schis pilsehts lai kriht
pee Kreewijas jeb paleek Turkam. Schawalows pastahw us
sawa peeprastijuma un Bismarks esohht sawus swarigus wahrdus
pulkā schahwis fazidams, lai Englante ne-aismirst, ka Kree-
wija Bulgarijas leetā ir dauds Englantei atwehlejuschi un lai
tagad nu apdohma, ka ari Kreewijas meeramihlestibai buhs
sawa rohbescha, lai nepeeprasa par dauds, zitadi war wisu us
karapusi sagreest.

Ar kongresu eet wiss itin labi un buhs schints deenās jau
wisas leelahs punktes isspreestas. Un kad nu tā wisa Ciropa
paliks weenprahtibā, tad Turkam griboht negriboht buhs jadara,
ko nospreesch. Schim brihscham wehl raksta no Konstantino-
peles, ka Turks wehl arweenu pohschohht sawu karaspehku un
ar labu ne par matu ne-atwehlechoht ko no jauna klahht, kas
Stefanas kontrakti nau peeliktis. Tas sihmejahs us Austriju,
kad ta Bosnija nahktu eekschā, jeb Greeki Tesalija.

No kongresa deenahm nostahita wehl scho johzigu gadijumu.
Weenu deenu attal kongresa lungi wisi brauzā kōhpā, wakt-
meisteri skaidroja zelu, ka neweens nepinahs pa kahjahm. Bet
weens Berlīneets nemas nebij no wahrteem atstumjams. Schan-
dars winam prasija: „Ko Zuhš schē gribat?“ Wihrs atbildeja:
„Es tē gaidu us weenu.“ „Nu us ko tad?“ „Nu, es gaidu
tē us to meeru, tam tatschu tē ir janahk no schi nama ahra“
bij ta atbildā. Ari schandaram bij japasmeijahs un tahda il-
gofchanahs pehz meera jatura zeenā.

Us Berlīni atbraukuschi 2 Kreewu finansministerijas lungi, lai
netruhktu siinas isdeweju, kad par karamaksu teek runahst. Preekšč
schi Turku kara Kreewija ir isdewusi (kā tee usleenejumi israhda)

988 milioni rublu; pee tam wehl nau klast peeskaiths, ko daschi wehl nenoslehgti podretu rehkinumi istaifhs.

No Berlines 26. Juni. Kongressis tuwojahs beigahm, fchodeen spreedihs par to beidsamo punkti, prohti deht Batumas. Englantes ministers mehnesi atpakal tai paklufaja nolihshana bij Schuwalowam apfollhjis, ka Englante nepretosees, kad Kreewija Turkam Batumu atnem. Bet nu bijis kas nebijis peepefchi Bikonsfilds us kongresa sahka zitadi runaht, Englante newarohht ar to meera buht, kad Kreewija nem Batumu, ko ta weegli warohht istaifht par warenu kara ohstu u. t. pr. Bikonsfilds sawu nolihkumu grafidamees laust atfauzahs us tam, ka wisa Englante zelotees deht schihis leetas kahjas. Bet no ohtras pufes wareja faziht, ka Bikonsfilds pats bij Londones awises us tam uswedinajis, lai ta pretim ruma. Kreewija atkal zeeti us tam pastahweja, ka wina no Batumas ne par ko ne-atlaihshahs. Bahri deenas lihahs it ka wisa kongresa darbs buhs weltigs bijis un ka deht Batumas buhs karam jazelahs stary Englanti un Kreewiju. Te Bismarcks isgudroja ko. Winsch atajinaja weenu awisshneeku, kas Berlinē sehsh un laish no kongresa sinas Londones leelakai „Times“ awisei. Ur scho wihru celaidahs Bismarcks dshlas runas, norahdija us wiseem teem upureem, ko Kreewija nesufi, un gala issazija, ka kad Englante tagad deht tahs masal wehrtigas leetas, deht Batumas, negrib no pretoshanahs pret Kreewiju atlaistees, ka tad no Kreewijas newar neko zitu ka karu gaidiht un wisa meera darbs ir zaur Englanti sapohstihis. Schis awisshneeks sinas steigschu ar telegrahsu aissinaja wisu scho farunaschanohs us Londoni. To Bismarcks gribeja, lai Englante dsird, ka deht Batumas war isjeltees leetas, ko Englante pateesi negrib. Nu Englante fabeedeta sahka puhst zitu stabuli un nu jau Englantes kongresa kungi dohdahs ar meeru, kad ari Batumu pee Kreewijas lainah. — Warbuht to taifhs par brish-ohstu. Batumas ohstis ir no wisu leelaka swara preefsh wisa Kaukassias un wiseem teem andeles zelem us Persiju un zitahm austruma semehm. Wehl atminā, zik weegli Turki zaur Batumu dumpi eenesa Kaukassija. Un schahdu weetu lai pamestu ne-atnemtu? Tapehz Englante to negribeja Kreewijai nowehleht, bet schi atkal us tam pastahweja. — Turki waldischana jau negrib wais pretotees, kad Austrija nahk wina Bosnija eefshā; ko newar leegt, to gudrak atwehl. Tik jau Austrija to paturehs pawisam, jo ir nospreests, ka tik tad lai idohd, kad pilniga kahrtiba tur nogrunteta un kad Turks ismaksā, ko wisa ta behglu usmitinaschana un meera nogrunteschana mahs. Kad nu gan Turks tahdu rehkinumu lai ismaksā?

Greekeem isgahjis tā: Bikonsfilds, kas pirma lihahs lohti draudshs pret Greekiju, atmetahs driht us ohtru pufi, sahka Turki schehloht, ka no wina newarohht por dauds gribeht isspeest. Pa laimi Franzijas kungi pazehla sawu balsu un wina padohmu beidsiht ari wisi ziti peenchma. Tas skaneja tā: Kongressis usajina Turziju un Greekiju isliht deht jaunas rohbeschu lihijas, kas peedohd Greekijai to semesstuhri lihsh Kalamas-Salambrias upehm klast; ja abi ne-islihtu, tad zitas walstis ees par starpineekem. Greeki ar to bij meera. Turki kungi atbildeja, ka newar neko us tam atteikt, nems to leetu turpmal apdohmah. Greeku leeta ari nepeeder nems pee Stefanas kontrakte.

Englante, ka dsird esohht deribu noslehguft ar Turki us tam, ka stahwehs winam par boedru un fargu, ja kas Turkam Afijas semes tahlak aistliktu. Par to Sultans esohht atwehlejis, lai Englante nem Zhiperu salu.

Kas nu buhtu, kad Turki kungi kongresa protokoli neparalkta, us to dohd atbildu weens Bismarka wahrds no wina nedelas. Winsch jau toreis fazija: „Ja wini eet prohjom no kongresa, tad es pametishu wina krehslus tuffshus ka preefsh tahdeem, kas nahks nosebojuschees, bet kongresu es wedishu tapehz lihsh galam.“

Deht kara-maksas peedshshanas un teem ziteem Turki walstis parahdeem eezels Konstantinopelē weenu finans-komissioni is Giropas walstis kungeem.

Treshdeen 28. Juni, zereja kongresa protokoli wareht noslehgt un zetortdeen paschu kongresu flehgt. Ta tad nu Berlines meera-deriba buhs Giropai to saldu meeru nodrohshinajusi. Un kad ari weena un ohtra leetina Kreewijai no Stefanas kontrakta nodingeta un nolaufta, tomehr leeli ir tee angli, ko Kreewija ka uswahretaja un meeramishotaja panahkusi. Wiseem fristigem Turks joprohjam buhs pilniga dshiwes drohshiba, Montenegro, Serbija un Rumeniya tohp pilnam swabadas un leelakas, jauna brishwa Bulgarijas walstis tohp eezelta, Bosnija waldis kahrtiba un war faziht, zaur wisu Turki walsti ir joprohjam manams, ka Turki spehls salausis un pusmehnesim ja-isbahl preefsh swehta krusa spohschuma.

No eefshsemehm.

Kursemes bishu-kohpschanas beedriba 18. Juni Zelgawā Schirkehōfēra dahrsā noswehtija sawus gada-swehtkus; swehtku weesu bijushchi pee 300. Tika bashadas runas turetas, kas passubinaja bishu-kohpschana zena tureht un no bititehm mahzitees, darbibu un to gudribu is teem simtejadeem dshiwes seedineem to medutinu issuhkt, kas pehzak pahwehrtshahs par seltu. Pehz tam bij kohpu maltite un wehshak dantschu balle.

Zelgawas pufē seenu tuhlin pehz jauneem Jahneem sahka plant; schogad sahle lohti kupla un dauds weektās it bagatigi ar farkano un balto ahbolinu zauraugusi, seens buhs swarigs un breedigs; pats seena laiks ari lohti labš. — Kud si fen noscedejushchi steidsahs driht breeschana un nobaloshana. Wafaras sehjumi ari wisi lohti labi stahw, tik ween sirneem dashsh gabalds lapas pawisam no-ehstas zaur pelekeem maseem semes kulainisheem, kas isskatakā ka melni raibee mahras kulainischi.

— 4. Juni Gfnera seepju fabrika nolohruschi weenu pakti eelihdushu 19 gadus wezu saldata sehnu, kas gribejis tur sagt. — Teatera namā nolohruschi weenu Leishu Schihdu, kas patlaban jau mehginajis blakus sehdoschai zeemahtei pulstini nogreest; polizeja pee blehscha wehl atradushchi ari zitus 4 sudraba kabatas pulstenuš, ko bij kaut kur sagrahbees.

N. S. — n.

No Leepajas. Nupat twaitu sirgelis mani rahwa us Leepaju. Skreioht sehdedams zaur kupejas lohgu nu apskatiju semesmahthes schi gada kleitinu. Ta bija ar lohti salu grunti ar sklaistahm pukehm un krahshneem labibas pusshkeem isgresnota. Wareja redseht, ka Kursemes semkohpji pee dabas kleitinas isgresnoschanas bij dauds palihdsejushchi, turpreti Leishu dalā, ap Moschaitkem, gandriht dabas darbs ween bij eeraugams;

seme tur pa leelakai datai ir ne-apkolyta, kaut gan audseliga un laba. Leepaja atskrehijs redseju, ka Leepaja us weeseem nemas nebij gaidijusi. Pee bahnušcha nebij ne weena pascha fuhrmana, kas weesus ašwed us pilsehtu. Kad Leepajneekem waizaju, waj poe teem fuhrmanu mehriš bijis, ka neweens nebrauz weeseem preekšča, tad man atbildeja: „Al, schodeen jau ir festdeena, muhsu fuhrmani ir Schihdi, kas nebrauz pa schabahn.“ „Nu tad jums to waijaga iſfludinaht,“ es Leepajneekem atbildeju „lai neweens ar zeenigahm kahjahm, no-guruſchu duhschu un leelu knupiti juhs festdeenās ne-apmekle.“ Gegahjis iſſtaigaju pilsehtu no weena lihds ohtram galam, apskatit wiņas seiju un augumu. Nihdseneeka azis Leepaja nau nezil smuka, bet ta gul smuki, ka us semes mehles gala, stary juhru, eferu un ohstu, til weenā puſe tai ir fauſa seme. No semes puſes lauku bagatiba teel wesmeem eeweſta, eſerā malā ir leelas brangās plawas, ohſta malā ir kugu birſite, kas eekſchemes taukus wed us ahrsemi un ahrsemes beesumu us eekſchsemi. Fuhrmalā ir jauka maſgaſchanahs weeta, gan ta ſlawenaka wiſā Baltijā. Fuhras uhdeni ir $\frac{3}{4}$ procentes ſahls, gaisis ir ſkaidris. Alis kahpahm ſtahw jauni ſkaiſti nami un namini, preekſch weeseem, namu ſtarpās tel lihki un taiſni gangi, gangu ſtarpās ſeed kohſchas puſes un puku kruhmi un ſalo maurini. Maſgaſchanahs weetas ir kungeem un dahmahm ihpaſchi, nau wiſ tā kohpā kā Dubultās, kur til pulkſtens ſchir ſeeweſchus no wihreeſcheem. Par Leepaju ſawu pateeſibās wihraku iſbahriſtijiš newaru ſleht dachu nejaukumu, ko tur eeweheroju. Redseju weetahm mehſlu tſchupas, kas namu ſtarpā, eelu un aleju malā us ſmilſchaineem ſakeem platiſcheem no ſtateem iſweſtas ir iſgahſtas. Deguns maſ dabuja baidiht Leepajas puku ſmarſchiru; jo tas bij jatura zeeti. Zereju, ka tagad, kur Leepaju daudi weeſi apmekle, tahs tſchupas us ſawu weetu tiks aiſweſtas. Dhts nejaukums bij man tahs wiſzauri ſarkanahs meitas ar pret dabigi reſueem ikreem. Tahs bij Leepajas apgabala lauku meitinas, kas walka ihſus ſarkanus lindrakus, ſarkanu kamsoli un ſarkanu lakatu. Šilbi tahm bij nejedſigi reſni un no teem gumbeem, kas zaur ſekehm ſpeedahs, wareja redseht, ka meitas tiſchi ſawus ſilbus bij aptinušchas, lai buhtu jo reſni. Daſchas gumbas apſleht gribedamas bij nogreeſtus ſeku ſilbus us leelem uſwilkuſchas, bet atſchagahni iſſkatijahs kā uſhainas wiſtas. Es gribu zeenā tureht tauteſchu ſawadus, wezu wezohs apgehrbus, bet Leepajas lauku magonites labi daritu, kad raudſitu ſawu ſarkano apgehrbu un ſawus reſnohs ſilbus iſmainiht pret glihtaku jaunmohdes apgehrbu. Leepaja ihpaſchi ſtrahdneekem ir ſelta dohbes. Daudi ſtrahdneeki jau ſew namus uſbuhwejuſchi. Par maſu algu, lai buhtu wehrtiga, tee drihs wairs negrib ſtrahdaht un jau daſchu maſu „ſtreiki“ fazehlufchi, bet lauzneeki to pamanidami nahluſchi un braukufchi pee kugu lahdeſchanas, un neween labu graſi nopelniufchi, bet ari pilsehta ſtrahdneekus pee apdohmas peeweduſchi.

Wiſpirms gribam kē peemineht muhsu nelaimē kriuſcho Zehlabſtates pilsehtu. Zehlabſtates draudſes-mahzitajs mums no tureenes rakſta tā:

~ No Zehlabſtates. 18. Juni ſchis pilsehts ar breeſmigu nelaimi tika peemellehts. Ap pulkſten 10. preekſch puſdeenas no kahda Schihda ſtalla, kur dſehſtas ohgles glabaja, uguns iſzehlāhs, kas pahri ſtundu laikā trihs zetortas dalās no wiſa

pilsehta aprija. Katris meſleja ſawu mantu glahbt, tadeht rohkās peetruhka uguni aptureht. Iſglahbta manta pa leelai datai atkal ſadega. Magiſtrate, wirſpilſteeſa, renteja, zeetuma-nams, ta leelaka Kreewu baſniza un wiſulabaka pilsehta dala tagad ſtahw pohſtā. Lihds 4000 zilweku ir beſ pakreſhla, beſ maiſes; daudi beſ apgehrba ir palikuſchi. Weena ſewa un daſchi lohpi uguni galu atraduſchi. 20. Juni us Kurſemes zeeniga gubernatora kunga atwehſchānu palihdſibās komiteja cetaiſijusees; par prezidentu tai ir Schrypils zeen. wirſpilſkungs barons von Mirbach, kas ar deewabijigu lauſchu palihgu grib palihdſibu paſneegt nelaimigeem peemellekem. Lihdsam no Kriſtus puſes zeenigus laſitajus, ari ſawu ſirdi un rohku atdarit. Preezigus dewejus Deews miho, un tas Kungs ſaka: ko juhs weenam no ſcheem maneem wiſmaſakeem brahleem darijuſchi, to juhs man darijuſchi. — **Naudas dahwanas luhdsam ſuhtit komitejas lohjeklim Heing kungam Zehlabſtate, zitas dahwanas baronam von Behr kungam Krihzburgā.** — Komitejas wahrdā **Lundberg,**

Birſchu draudſes-mahzitajs.

Tahs behdas tur ir pateeſi leelas un tik ſpehzigā un ahtra palihdſiba warehs wehl leelaku pohſtu nowehſt. Uſaiznam tad ari wiſus zeen. awiſchu laſitajus, miſli dalibu nemt pee ta Samaritera darba. Ari muhsu Latw. awiſchu ekſpedizija Jelgawā (Beſthorn k. grahmatu-bohde) buhs gatawa dahwanas preekſch Zehlabſtates nodeguſcheem pretim nemt un noſuhtis tahs turp tai eezeltai komitejai.

Tas uguns tur ar tahdu blahki gahſees no weenas eelas us ohtru un dſuſkteles leetus bijis tik ſtipris, ka wināpuſ Daugawas, Krihzburgā, weenas ehkas jums ſahzis degt.

Ba ugungrehka laiku un wehl wairak pa to nakti no ſwehtdeenas us pirmdeenu eſoht deemiſchehl daudi ſahdſibas pee iſglahbtajahm mantibahm notikuſchas; dohma us daſcheem tur eekohrtelekem weeseem, ari us Tſchiganeem, kas zitōs laikōs nebij pilsehta redſami, bet pa ugungrehka laiku bij pulkeem ſlaht, bet buhs ari wehl ziti lihdsnoseedsneeki.

Kurſemes zeen. gubernators ir pa wiſu gubernu iſlaidis uſaizinaſchānu, nahlt palihgā, lai to pohſtu waretu remdeht, ar ko Zehlabſtates eedſihwotaji til guhti peemelleki.

Nodeguſchee ir pulkeem no pilsehta iſgahjuſchi un Krihzburgas meeſtā paſpahri mellejuſchees, ziti ir ſchur tur pa atlikuſcheem nameleem ſabahluſchees. Ugungrehka plazis iſſkattahs lohiti behdigs. Wairak deenas wehl kuhpeja weetu weetas. 21. Juni ſahla atlikuſchohs ſkurſtenus ahredit ſemē. Dſird, ka zeetuma namu, kur til tahs aſminu ſeenas atlikuſchas, grib drihs nemt buhwē. Renteja ir nozelta us Uſmuſa namu pee tirus. Magiſtrats un wirſpilſteeſa tura ſawas ſehdeſchanas taiſchim brihſcham tuſchi ſtahwoſchā, gohds Deewam iſglahbtā, kreisſkohlā.

Zehlabſtates nodeguſcheem par labu tagad tiklab pa pilsehteem kā us laukeem ſirdis un rohkas kuſtahs. Jelgawā jau pirmajās 4 deenas no augſteem un ſemeem bij 1662 rubl. ſa-laſiti. Ihpafchi Nihdseneeki rahda leelu lihdszeetibu.

Stufmanu muſchā Jahna deena bijuſi ihpaſcha gohda-deena. Jaunais leelkungs, graſs Theodor Medem, ſchini deenā no ſawa tehwa muſchas-waldiſchānu uſnehmis un bij wiſus ſawus ſaimneekus pee ſew us gohda-maltiti eeluhdſis. Ari ſchi deena dewa atkal jauku leezibu par miheſtibu, kahdā

pagastis ar fawu dšuntšungu miht. Jaunais leelšungu nupat Ašijas kara-laukā bij flimu kohpejōs un par fawu ruhpiibu ir pagohdinahs ar Jurga ordenu. Tai Deews tam nu palihōf mihleštibu seht un plaut ari šchē tehwiā.

Tee inscheneeri, kas Preekules-Mehmeles jauno dšelszeta lihniju trafeereja, fawu darbu nobeiguschi ir jau us Pehterburgu nobraufuschi.

Rihgā nospreests, sirgu dšelszetu buhweht. Darbā atdohts Dupont k., kas to us fawu rehlinumu 5 gadu laikā apnehmēs isdarisht. Winsch eefchoht 1) no Kalku eelas stary Bastei un Aleksandra buhwareem us leelo pumpi. 2) no leela Kristapa pa Maslawas eelu lihds Krasno-Gorkai. 3) no Krasno-Gorkas pa Dinaburgas eelu lihds dšelszeta dambim un no tureenes lihds Aleksandra eelai. Braufschohht 10 werstes stundā; par wisu garako zelu maksafchoht wahgu eefschā 10 kap., wahgu wirfā 5 kap. Pehz 32 gadeem schis dšelszelsch paleef pilsehtas ihpafchums. (Balt. wehstu.)

Wallas draudses-škohlotaju seminaru notureja eefamu 14 seminaristi un 1 ahrineeks. Us eestahschanu schini seminarā bij peemeldejuschees 50 jaunekli, peeloisti tika us eefamenu 41. un no scheem usnemti 13 Latweeschi un 3 Tgauni. Schis nahkofsch kursus buhā nu jau kā nolikts, us 4 gadi. — Pagasta škohlot. seminarā nolika eefamenu 21 seminarists un 13 ahrineeki (no scheem tik 3 pastahweja). No jauna bij peemeldejuschees 48, usnemti tika 18, teem tas mahzibas kursus ir 2 gadi.

Behrnawas semkohpibas isstahde, kas bij uodohmata us 15. — 17. Juli f. g. ir pehz Behrnawas semk. beedr. nospreeduma us nahkofschu gadu aizseta.

Kronstatē atbrauza 14. Juni no Hamburgas tas pirmāis kugis preekšč nodohmatas fawwalneeku slotes; winsch makfa pusmilioniu rublu; ziti kasaf-kugi, kas ari jau nopirkti, nahfchoht drihi pakaf.

No **Nišni-Nowgorodas** šino, ka tur us Wolgas weens damflugis ussprahdsis gaisā. 50 zilweki pee tam nonahweti.

Warschawā balas štipri plohšahs. Lihds 19. Juni tur jau bij ar bakahm apflimuschi 957 zilweki.

Krohna telegrafu staziones skaitis tais 10 gaddōs no 1866. g. lihds 1876. g. bij pawairojees no 303 us 844, telegrafistu skaitis no 3317 us 7353, eenemščanas no 2 miljoni us 5¹/₂ mil. rub.

No ahrsemehm.

Wahzeeschi, kas ahrpus Wahzemes rohbeschahm dšhwo, ir uswedinati un ir jau weetu weetahm komitejas zehluschi, kas krahj dahwanas, ka war Wahzu keisaram, kas dabujis zaur tik leelahm behdahm eet, weenu preeku fagahdaht un weenu tautas pateizibu parahdiht ar kahdu leelaku naudas summu, ko preekšč Wahzemes juhras spēhka warehs isleetaht. Nahkofschā gadā grib scho pateizibas dahwanu pasneegt.

Wisjaunafahs šinas.

No Konstantinopeles rakstija, ka wisas tahs šinas par Berlīnes kongresa nospreedumeem Turkus darohht lohti škunigūš. Turki atšihst, ka buhtu gudraki bijis pasemotees jo dšiki preekšč tahs weenas Kreewijas, ispildiht Stefanas kontrakti un fadohtees ar Kreeweem rohku ari pret Englantu, ne ka wehl zeribas smeltees no Englandes un leela kongresa, zaur ko nu esohht tas panahkts, ka wisa Turku walšis ir kā behrns sem formanteem

likta un tai neween Giropā bet ari Ašijā joprohjam nebuhs wairs rohlas swabadas.

Widseme 27. Juni f. g. fwineja weena fawa dahrga dehla šinto dšimščanas deenu, prohti landrahta Reinhold Samfona von Himmelstern, kas 1858. gadā Deewa preekščā aishgajis. Wina nahwes peeminas rakstā (eefsch Balt. Mon. 1860.) bij lasami tee wahrdi, ka stary wina muhšha darbeem wispirms ir minami tee diwi, prohti semneeku dšihwesbuhščanu labohht un glihtoht un par likumu buhščanas nogrunteschānu muhšu gubernahm gahdaht. Ko winsch abejās leetās strahdajis, tas paliks Widsemes wehstures rulōs paleekami eefšmehts. Wina wahrdi un muhšhu gohdam peemin Widi. ritterschafte, kuras lohžeklis winsch bijis un kuras darischanas tas zaurus 53 gadus wadijis, bet tāpat ari Widsemes semneeku kahrtā, Samfons ir tas bijis, kas 1819. g. landagam to leetu preekščā lika, dšimt-buhščānu nozelt, un kas wisu fawu muhšhu par to ruhpejees, ka semneeku kahrtā is agrako gadusimtenu wahrgoščanas waretu zeltees. Kur Latwijās dehli un tautas aistahwi tohp mineti, lai gohdam flān ari landrahta Samfona wahrdōs. ©.

Berlinē, 13. (1.) Juli. Schodeen bij kongresa beidsama sehdeščana — no p. 2¹/₂. lihds 4. p. pusdeenas. Wisi weetneeki galamundeerina gebrufschees bij klahht. Meera notaisščana ir parafšita. Tai ir 58 punktēs.

Konstantinopelē, 13. (1.) Juli. Turku awiēs issaka fawu preeku par to stary Angkeem un Turkeem notaisitu deribu un dohd to padohmu tahdu pakšu ar Austriju noslehg. Weena dala no Anglu kara-spēhka us Zihperes šalu nowesta. (Angli ar Turku atkautschānu eenem un apzeetina Zihperes šalu, lai no tureens waretu Turkus Masajā Ašijā apfargahht, kad atkal reij Kreewi teem mahktohs wirfā.)

Pehterburgā, 30. Juni (12. Juli). Ta no Kreeweem un Turkeem pastahwošha komišija atšahs riht Konstantinopoli, lai waretu Warnu un Schumlu no Turku kara-spēhka istufschohht.

Berlinē, 13. (1. Juli.) Par Keisara Wilhelmā weseleibu netaps tagad wairs iddeenas šinas isdohtas.

Berlinē, 13. (1. Juli). Scheijeenes schihdu draudses preekšneeziba fawā un zitu Wahzemes schihdu draudschu wahrdā nodewa Bismarlam pateizbas-rakstu par to dalibas-nemščānu, ko tas kongresē pee tahm pahspreekšanahm par schihdu buhščanas (dšihwes) pahrlabofschānu Rumeniā parahdijis.

Wišnē, 12. Juli (30. Juni). No tā brihšha, kad šinams tapis, ka Zihpere Englandes rohštās pahrgahjusti, semes wehrtiba us schihš šalas, diwdesmit reij leelaka tapuši. 13 Greeku barkēeri gandrihs wisu Zihperes šalu nopirkuschi. Jau beedriba fadewušeš kohpā, kas grib schē dšelszetu buhweht. — Turki buhšchoht, pehz ohtras notaisščanas, masus garnijones pulkus leelakajā pilsehtā un diwi juhmalas pilsehtās pamešt. — lb.

Pehterburgā, 1. Juli. 27. wilschānā no pirmahs 5 procentes walšis-aisleeneschānas billetehm tee leelakee winnesti us scheem nummureem isnahza:

200,000 rubl. us fehriju 16711—06, 75,000 rubl. us 14653—12, 40,000 rubl. us 12005—44, 25,000 rubl. us 11498—31.

3 winnesti pa 10,000 rubl. us 5765—15, 11290—36, 18487—43.

5 winnesti pa 8,000 rubl. us 12317—46, 19746—46, 3—22, 1958—24, 17360—15.

8 winnesti pa 5,000 rubl. us 17875—21, 7446—29, 5886—16, 8166—38, 7639—43, 13277—14, 7541—26, 18282—50.

20 winnesti pa 1000 rubl. us 637—14, 17632—3, 7698—10, 5394—26, 12452—37, 18906—49, 11538—40, 3169—37, 16554—48, 7241—13, 5718—10, 3106—40, 13906—9, 1159—43, 3060—39, 751—29, 2905—40, 12465—34, 14997—6, 8500—50.

Īsmakājamo un īsdēfchamo biķetu nummuri:

5181, 11954, 13114, 4158, 1314, 15760, 11787, 11633, 11905, 1807, 15023, 2282, 5617, 18246, 6135, 12989, 5757, 12528, 7594, 4245, 4310, 1815, 11607, 1609, 8438, 18016, 9239, 10432, 9576, 11971, 10716, 5404, 11166, 5937, 6110, 3189, 4417, 13663, 4584, 12514, 19125, 19656, 9116, 1838, 7746, 3132, 16661, 18791, 16649, 9372, 19620, 11565, 12083, 4744, 7372, 13933, 5906, 18372, 17069, 16202.

Ohtra wišpahrīga Kursemes laukškohlotaju fa- pulze, Jelgavā 27. un 28. Jūnī.

Minetās deenās Jelgavas ģimnāzijas sahlē apakšch Blihdenes mahzitaja, schuhkrahta Böttchera kunga, wadišchanaš ohtra wišp. Kursemes laukškohlotaju-fapulze tapa notureta. Bij fanahkufchi lihds 140 škohlotaji. Rā weesi pee fapulzes nehma dalibu: Sunaktes mahzitaš Stenders, Sezes mahzitajs Wagners, Schpilts mahz. Rosenfeldts, Jelgavas ģimn. škohlotajs Rymmels, Maškawas ģimn. škohlotajs Treulands, Jelgavas škohlotajs Seewalds un z. — Ohtrdeen, 27. Jūnī, pehz p. 9 no rihta, fapulze uo schuhkrahta k. tapa atklahta, pehz noturetās Deewaluhgšchanaš un garigās dseefmas nodseefchanaš, ar runu par laukškohlu usdewumu. Škohlotajs Spiesša k. tad tureja teizamu runu par dohnu-rakstifšanu laukškohlās, israhdidams k. no weeglakeem usdewumeem uš grehtakeem pahreijams un kahdeem teem usdewumeem pascheem waijag buht. — Behz atpuhšchanaš no p. 11—12 Līndes škohlotajs Kermeta k. šwarigā runā israhdija dibinajamaš Kursemes laukškohlotaju atraitnu- un bahrinu-lahdes noluhku, labumu un waijādhibu. Apspreeschana un galīga nospreeschana par scho lahdi bij schi gada fapulzes šwarigakais noluhks, pehz tam kad jau pehn bij nospreests, tohs waijādhibus likumus isstrahdaht. Behz tam Kermeta k. islasija ihsumā sanemtus tohs no Wagnera mahzitaja fastahditus un ar no laukškohlotajeem pastahwoschas komitejas peepalihdsibu pahrluhkotus un plāschaki isstrahdatūs likumus. Pee daschu punktu pahrspreeschanaš nehma dšihwu dalibu Wagnera m., schuhkrahts Böttchera k. un daschi škohlotaji. Sapulze tad luhdja schuhkrahta k. no waldibas to likumu apstiprināschanu isluhgt. — No p. 2—5 fapulzeteē Zehra gastu-nama sahlē notureja pusdeenas-malkiti. Peeminedams to tagad Berlinē efošchu kongresi un aishrahdidams uš tahs paschas zeramu meerigu beigšchanošs, schuhkrahta k. isfauzā augstu laimi mihsu Rungam un Keisaram, pehz kam Kreewu tautas-dseefma tapa nodseedata. — Tapa daschadas runas turetās, ihpaschi garaka runa no Treulanda k., tad augsta laime isfaukta tai jaunidibinajamai atraitnu- un bahrinu-lahdei, škohlotaju gaspaschahm un behrneem, Wagnera m., k. lahdes likumu isstrahdatajam, schuhkrahtam, Böttchera k., par škohlas-buhšchanaš teizamu wadišchannu u. t. j. pr. — Pulksten 5 škohlotajs Grünfeldt k. runaja par šwehtkeem škohlā un par škohlas-šwehtkeem (sakumšs). Behz schihs runas pahrspreeschanaš fapulze ap p. 6 scho deen tapa flehgta.

28. Jūnī no p. 9—10 ihpascha komiteja pahrspreeda par laukškohlotaju diōzešan-konferenzechm. Pulksten 10. gariga dseefma tapa nodseedata un no Stendera m. Deewaluhgšchana notureta. Wišp tad tureja šwarigu runu par bihbeles-lasifschannu laukškohlās, isfazidams, ka ta ne-efoht k. lasifchanaš-mahziba, bet k. data no tizibas-mah-

zibas ufflatama. Preekšch bihbeles-lasifchanaš peeteekoht ar 1—2 stund. par nedefu un it ihpaschi ar ismekletem gaba- leem is Jaunas deribas. Pahrspreeschana par scho runu beidšahs p. 12. No p. 12—3 bij atpuhšchanaš. Tad škohlotajs Behterfona k. runaja par wingroschannu, kas waijādhibiga preekšch meefas sunkanuma un wišpahrigas kara-klaušibas deht. Ihpaschi ta wingroschana eewehrojama, pee kuras aparatu naw waijādhibs. Tapa isfazihšs, ka Jelawā wingroschanaš-mahzibas truhkšoht, tapehz daudsi no teem tur ismahziteem škohlotajeem to neprohtšoht. Bet 20 škohlotaji meldejahs k. tahdi, kas wingroschannu šawā škohlā jau kohpj. — Schuhrakhts Böttchera k. Klaušon-Kaasa darba-škohlu zehla apspree- schanai preekšchā; efoht janogaida, kahda sekme tai pilšehtās radifees. — Dundagas škohlotajs Dūnsberga k. runaja par škohlu-bibliotekahm, un tapa nospreests, to no wina fastahditu rahditaju no šohti labahm, labahm un puslihds labahm grahamatahm ihpaschai komitejai preekšch apspreeeschanaš nodoht. — Jelawas mušihla-škohlotajs Behtina k. runaja par škohlas- ehrgelitechm, israhdidams ka harmonijumeem daschadas wai- nas. Ja newaroht 3—400 rubl. par labahm ehrgelitechm isdoht, lai tad pehršoht no weena Talsšs dšihwodama meistera teizamus harmonijumus par 200—225 rubl. — Škohlotajs Dauge k. lika preekšchā metodiski fastahditu materialu preekšch preekšchrašteem litografeerejamās rakstamās-grahmatās, un tapa nospreests, scho materialu ihpaschai komitejai preekšch apspree- schanaš nodoht. — Ihpaschai komitejai tapa usdohts, dseeda- schanaš-šwehtkus isrihšoht, kuru eenahkums jaunajai atraitnu- un bahrinu-lahdei buhtu par labu. — Behz tam kad schuhl- krahta k. fapulzei bij teizis, ka laukškohlotaju-fapulzes noture- schana nahkšoškā gadā tagad wehl ne-efoht nosakama, škoh- lotajs Dauge k. schuhkrahtam Böttchera k. isfazija fapulzes wahrdā pateizibu par apspreeeschannu teizamu wadišchannu. — Tad wehl Stendera mahzitajam fapulze isteiza pateizibu par wina slawenu runu par bihbeles-lasifschannu. — Pulksten 7 fapulze ar Deewaluhgšchannu un to dseefmu „Šwehti un pa- fargi“ tapa flehgta. Sihlakas finas par fapulzi, pehz pro- tokoles, gan uš preekšchu dabušim lasiht. — lb.

Mahldeis Marillo.

(Beigums.)

Muhkam eenahkoht pazehlahs weens no mahldecem un gribeja tam naudas gabalu-pasneegt, dohmadams, ka schis nahzis dahwanas isluhgtees. Bet muhks ar rohlu atmetis apsehdašs uš kahda pee durwilm stahwoscha benkischa. Wina masais wadonis eedewa tai seewischkai to mahla kruhsti ar eh- deemu. Schi kruhsti panehmusi šweijoja ar karoti pa kruhsu un gatas-gabalinu atrosdama šazija uš sehnū:

„Jan, faki tam Pedro, waj wišch manu suhri gruhti pelnitu nandu wifu gribešs pa lohgu isšweest ahrā? Kas tad winam ir lizis gatu wahriht? Kad es pahreeschu, tad wišch gan — — —“

„Šakeet winam to paschi,“ sehūs atbildeja; „es šiteenus nemihlu.“

Waj ta wareja buht Marita, no kuras eefahkoht peemi- netā Franziškas basnižā krohštera usraugs ar to šwešcho kungu runaja?

Ba tam iszehlahs jaunū mahldeku starpā lehrums. Diwi no teem fastrihdejahs gan drihs pee kaufchanaš. Ambrosiūs

nobahleja; tam rahdijahs, ka tas flepkawu bedrê buhtu eekah-
pis. Gan weens mahledams mahlderis usfausa: „Schni!
waj nebuhsheet meerigi?“ bet tas dauds nelihdseja.

Tiko leelee bij apmeerinajufchees, tad sahjahs lehrums at-
kal starp masajeem. Maritas ehdeenu atnefej's bija tam wee-
nam puikam melones gabalu no rohkas israhwis un ohtram
fwehlofchu ohgli pee gihmja peefchahwis. Schni tagad sahza
kreetni pluhktees. Leelee pee tam smehjahs. Marita gihmi
farahwufi ehda fawu fupi. Ambrosius pasina is pluhkdamees
sehneem, ka wina galwas bija aturah't tahm engetu galwahm
lihdsfigas, fo fawâ basuizâ us jauno Marijas bildi bija redsejis
un tahs peelhdfis. Wifs tas winam israhdijahs ka fapnis.

Weens no jaunajeem mahldereem peegahja pee Maritas
un fcho aistizis sahka trallinaht.

„Eij pee welna!“ fchi atbildeja; „man nepatih't tawi
johki. Tik ilgi stahweht, kamehr wisi lohzecki paleel stihwi,
tas nau behrnu spehle, turklaht tik masa pelna, kuru Pedros
par ehfchanu notehreh's.“ Tagad Marita uszehlfusees aplika
silo uswalku ap plezeem un nu ta isfkatiyahs us matu tai Deewa
mah'tes bildei lihdsfiga, tilai fchi bija dshwa un wina bija mah-
leta. Bet tagad Maritu usluhkojht Ambrosium wisa Deewa-
bijafchana pasuda. Patlaban winsch jau gribeja behgt proh-
jam, tē durwis atwehrah's un pats meisters Murillo eenahza.
Murillo bija toreis tas flawenakais, kad ne wairak, tad fawâ
tehwiâ. Meisters patlaban nahza no preezigas maltites, ta-
deht pats ari bija preezigs un jautris. Muhlku eeraudsidams
un to tuh'dal pasih'dams issauzahs:

„Ei, Ambrosius! ka tas deewabijigais ir eekhuis besdee-
wigu starpâ? luhgtu nahzeet manâ istabâ, fchê Zums tahs
leetas warbuht pa raibu israhdah's.“ Ambrosius eegahja mei-
sterim lihds ohtrâ istabâ; fchê bija daschas gandrih's gatawas
bildes redsamâs. Wisleelaka bilde bija Marija ar diwahm en-
getu galwahm. Marija fchê bilde israhdijahs pilna fwehtu
juh'tu.

„Luhgtu, peefehschatees!“ Murillo fazija. „Waj nepa-
tittu kahda glah'site labi weza wihna? Ne! nu ka Zums
patih't?“

„Abi fehdeja brihtinu it klusu. Muhl's nesinaja ka eefah'tt.
Ar moh'tahm tam isdewah's kahdus wahredus sagrah'sstih't. Us
weenreis winsch fazija: „Murillo, es Zuh's apbrih'noju. Es
dohmaju, Zuh's esat tas fwehtakais no wifas pafaul'es.“

„No, es? kas tik pafaul'es behrens esmu,“ atbildeja mahl-
deris smaididams.

„Nesauzatees fewi par pafaul'es behrnu; kas fwehtulu bil-
des mahle, newar par pascheem fwehtukeem sliktak's buht.
Waj tad wihns war is uhdens alas tezeht? Ne, wifai tai
deewabijafchanai, fo Zuh's mahlejeet, waijaga eeksch Zums
mahjoht.“

„Ne, mans draugs. Zuh's tatschu redsejht manu Mariju,
to „Maritu“ un winas engeli, to „Zani“ un — — —“

Muhl's sahza neganti purinatees.

„Zums newaijaga dusinotees. Marita ir brangs feewe-
tis. Wina tik ir druzjin paskohpa un plahpiga; bet kam tad
nau fawa maina?“

„Tâ ir,“ muhl's fazija, „Es redseju to meesu un tahs
drehbes — bet kur tas gar's? To Zuh's eelezeet.“

„Warbuht, tomehr tas nau mana dwehsele.“

„Nau Zuh's?“

„Skatatees!“ Murillo atnehma kahdas bildes aiskaramo,
un kas tur bij redsam's? Tas wisnegantakais zilweks wirf
semes, pats flepkawa, fawâ leelakâ nikunâ. „Tad jau tas
ari buhtu mana dwehsele; kad kahdu saundari mahleju, tad
man pascham waijadsetu tik saunam buht, ka ta no manim
mahleta bilde to rahda,“ Murillo runaja. „Ne, mihlais
Ambrosius, ta tik ir ta skunsts.“

Ambrosius faskaitahs un fazija: „Tâ, tad skunsts tik ir
wiltneeze, melkule un krahpneeze? Dshwojeet wefeli, es Zuh's
wairs nekad negribu redseht.“ Pazehlees winsch fkrehja pa
durwihm ah'râ un pahrahza fawâ klosteri elsdams puh'dams,
bes ka buhtu wehl zitas waijadfibas Sewillâ isdarijis.

„Es Zuh's nekad wairs negribu redseht,“ tâ Ambrosius
us Murillo fazija, tomehr wini wehl redsejahs pehz 20
gadeem.

Dauds kas ar laiku bija pahrgroh'sijees. No fchi laika
muhl's no pafaul'es un pafauligahm leetahm it neka negribeja
sinaht. Zaur peedshwojumeem Sewillâ bij wisa wina deewa-
bijafchana ari pagalam, winsch wairs nekam netizeja. Sawôs
spredik's Ambrosius runaja tik ded'sigi no wisu leetu isnihzibas,
ka wisi winau apbrih'noja. No tuwenes un tahlenes nahza
dauds winau klau'stees. Ar laiku winsch palika fawôs spredi-
k's rahmak's, atsihdams, ka wifs nau wis ikreis meli, kas ar
ahrigu islikfchanoh's nefakriht tuh'dal lohpâ.

Muhl's Zacheus bija jau firms wihrinsch tapis. Ambro-
sius no wina papreeksch nekâ negribeja sinaht, tagad tas sahka
ar wina draudsetees. Isdewigâ brih'di Ambrosius winam is-
stah'stija fawu atgadijumu Sewillâ.

„Klau'sees brahl,“ runaja firmgalwis rohku us pirmaja
pleza uslikdams, „leez rohku us fird's un faki tad, waj tu us
matu tahds esi, ka tu sprediko un mahzi. Tew ta-
tschu buhs jafaka: ne, ja nemelosi. Kad nu kahds
tawus spredikus un tawu mahzifchanu dsird un dohmatu, ka tu
esi tas wisfwehtakais un labakais zilweks, waj tew nebuhtu
janofark't un jafaka ka Murillo fazija: „Tahda nau mana
dwehsele. Waj tew nau pateesibâ jafaka, mihlais Ambrosius:
Es gan mahzu un dsenoh's tam pakal, bet wehl ne-esmu to fa-
fneedsis, tapehz ari mahlderis newar tahds buht, ka ta isfkata,
kahdu winsch mahle.“ — Ambrosius fcho wahrdu ne-aismirsa,
un wehlat to piluigi faprata.

Dividesmit gadi bija pagahjufchi, un Ambrosius stahweja
zita kahda klostera wahrtôs. Tē peepeschi isfkehja kahds
sehns is klosteru un luhdsa, lai Ambrosius eenahktu. Muhl's
eegahjis eeraud'stija leelu wehl nepabeigtu bildi. Bildes preef-
schâ bija angstas stalaschas un pee tahm guleja nokrihtoh't sadau-
sijees firms wihrs — tas bija Murillo. Winsch wirs stala-
schahm atpakal kahpdamees bija nokritis. Muhl's pee wina
zeld's metees to eepreezinaja ar Deewa wahrdeem. Kad mahl-
deris mirstoh't no wifas fird's fawus grehkus noscheloja, tad
muhl's to fwehtijis nu faprata to wahrdu: „Ta laba gribe-
schana man ir, bet tahs peepildifchanas man truh'kt.“ Kaut
wisi tee zilwekt fcho wahrdu pareisi apdohmatu, kas fawus
ganus un waditajus wehlejahs un dohma bes grehkeem esofchus!

J. R.

Estremadura= un Amoniat superfoffatus,

if Stokholmes superfoffatu-fabrikas, pahroohd

apalksch Rihgas politehnika pahraudisichanas-stanzijas kontroles un luhdj, apstellesichanas pee laita usdoht

Herm. Etieda, Rihgā, Maršal=ceļā Nr. 24.

Bezumnisichas (Neugut) pagasta=teesā ufaizina zaur scho studinascham wihus, kureem kahdas taisnos parahdu=ieb mantosichanas=prafisichanas pee nomiruschā Bezumnisichas, weza Būma mahju jaimnecka, Mikel Muhnecka, arstahahs mantibas buhtu, lai tee jawas prafisichanas un peerahbisichanas lihds 3. August f. g., tura deena par weenigo islehgisichanas=terminu noliska, pee schihis teesas usdoht, jo wehlat neweens wairs netiks klauhshts, bet muhsichiga klupzeesichana uslikta. Tapat ari teem, kas nelaihin lo parahdā buhtu, schee sawi parahdi lihds augschā minetai deenai scheit ja=emalkja, jo zitadi parahdu slehpei likumigi tiks apstahpeti. 3

Bezumnisichas pagasta=teesā, 27. Juni 1878. (Nr. 312.) Preefshbedajis: J. Belsche. (S. W.) Pag. tes. skr.: J. Wurewskl.

Kurischu pagasta=walde zaur scho isfludina, ka galwas=nauda par 1878/79. gadu preefsh schi nowada ir klafeta un fawris to fawrstu lihds 20. Juli f. g. war eestahlot un sawu pretrinu ustrangu=teesai esneegt; jo pehz minetas deenas neweens wairs netiks klauhshts.

Kurischs, 27. Juni 1878. (Nr. 371.) Pag. wez.: J. Muhje. (S. W.) Pag. skrihw.: Grube.

No Walgahles trohna pagasta=walbisichanas teef sinans darihis, ka scheit jaim=ubuhweicama skoblas=nama muhnecka darbs 18. Juli f. g. ohtu reis tiks isfoshhts un ta teem, kuri scho darbu gribetu uinemt, deht mafakshlichichanas Tojatōs pee pagasta=walbisichanas mineta deenā jameledehabs. — 3

Tojatōs, 28. Juni 1878. (Nr. 237.) Pag. wezajais: J. Brunau. (S. W.) Pag. skr.: C. Blumberg.

Pehterburgas un Waskawas

loterijas lohses

ir affal par 1 rubl. 20 kap. f. gabala dabunamas pee **Wax Vömensteina** wa., leelajā=ceļā Nr. 9, Stama namā.

1—10 lohsehju par pasti peesuhstohht jaweeleef 23 kap. f. pastmaudas klait.

No Salahs=muhsichas pagasta=teesas teef wisi tee, kam kahdas taisnas parahdu prafisichanas no pee Salahsmuhsichas pagasta peberiga, 31. Merz sch. g. Dohbelē nomiruschā Luscha Hübshmana, mantibas buhtu, ufaizinati, lihds 6. September sch. g., kas par weenigo islehgisichanas terminu noliska, schē peemelbetees. Tapat teef ari wisi tee, kas tam lo parahdā buhtu, ufaizinati, lihds minetam terminam schē peedohtees, jo wehlat tiks parahdu slehpei likumigi strahpeti. 3

Salahsmuhsichas pagasta=teesā, 28. Juni 1878. (Nr. 142.) Preefshd.: R. Berg. (S. W.) Tes. skr.: A. Grün.

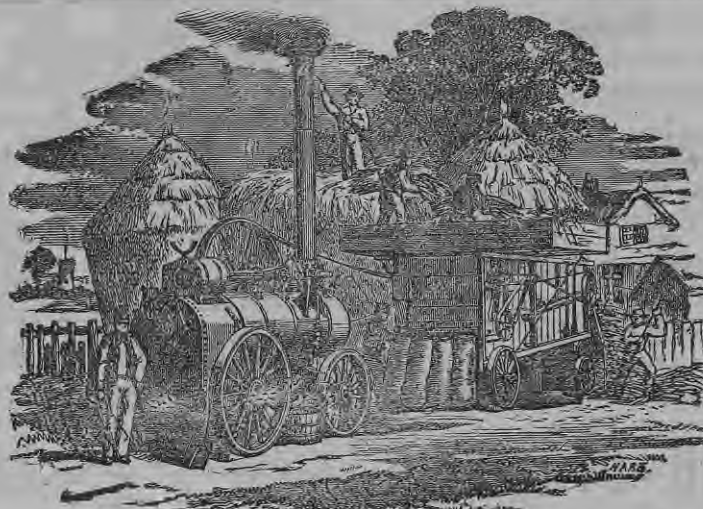
Wf schi gada 28. Juni spreeduma grunti teef no Jelawas pagasta=teesas wisi tee, kam nomiruschais Jelawas Leetman jaimneefs, Jehlahs Flugier, lo parahdā buhtu, ta aridjan tee, no kureem winam parahdi nahktohs, zaur scho ufaizinati, jawas veeprafisichanas un parahdus lihds 6. September f. g., kuršā par weenigo islehgisichanas terminu noliska, — pee schihis teesas peedoht, jeb wehrā likt, ta nepeedohti parahdi beidjamajā usdohsichanas=deenā par wifam islehgiti un parahdu=slehpei likumigi strahpeti tiks. To lai leef wehrā. 3

Grendischi teesas=namā, 28. Juni 1878. (Nr. 702.) (S. W.)

No Beenawas pagasta=teesas teef wisi nomiruschā Wez=Stager=Hesigen jaimneeca Mikel Jakobshina parahdu=prafisichā ar to peedohtinascham ufaizinati, jawas prafisichanas pee wina arstahahs mantas uf wifadit wihji 23. August f. g. scheit peemeldeht, jo pehz schi termina neweens wairs netiks klauhshts. 3

Beenawas pag.=teesā, 29. Juni 1878. (Nr. 44.) Preefshd.: J. Linde. (S. W.) Strihw.: Berg.

No zenjures atwehlehts. Rihgā, 3. Juli 1878.

S. G. G. Webera un beedr. Jelgawā.

S. G. G. Webera un beedr. Jelgawā.

Abdas maschinu dsenamas=siksfnas

wifaddōs leelumōs,

paschgrahbdamas labibu plaujamahs=maschines

fā ari

sahles=plaujamahs=maschines

no Samuelson un beedr., pehz wisjauakeem igudrojumeem, ihpafchi preefsh scheijees buhsichanahm derigas,

lokomobiles un kulamas=maschines

pehz wisjauakahs mohdes isstrahdatas, no Marshall Sons un beedr. pahredoht lehti par fabrikas zenahm

S. G. G. Webera un beedr. maschinu=fabrikis un dsellseetuwe, Jelgawā.

Zeenijamat publikat dari sinamu, ka es

Zukumā,

pee tigusplaticha, pretim jaunajam apteefim leelajā ceļā Nr. 10, (kur daudj grahmatas lohgā)

sawu grahmatu=bohdi paleelinajis, kuru apstellesichanu ahtri ispidu un pee manim wifadās grahmatas, wifadi papihri, rakstamas=grahmatas un rakstamas leetas dabunamas par Rihgas zenu. Latwiska un wahziska lajamu=grahmatu bibliotekā atrohnahs wisjauakee raksti.

Ari skoblneszes scheitan par kohrteli un schuhshchanu sinas dabu.

G. Baumann.

Wf Jelawas Wlding jaimneeca Jehlah Numana peemelehsichanu un uf schi gada 28. Juni spreeduma grunti teef no Jelawas pagasta=teesas, Zukumā apriski, wisi tee, kam kahdas prafisichanas, — lai winas gruntetas uf kaut kahdu teeflu, pee mineta Jehlaba Numana buhtu, schahbas lihds 6. September f. g., kuršā par weenigo peedohsichanas terminu noliska, pee schihis teesas peenest un, fur waijadhigs, peerahdoht; jo sebalas peeprafisichanas neween tiks araiditas, bet ta par wifam isdhisichas eestaitas. To lai leef wehrā! — 3

Grendischi teesas=namā, 28. Juni 1878. (Nr. 697.) (S. W.)

Tukūnā, pehrnājā gadā dibinata weentlasiga elementar=

meiteņu skobla

eesahls sawas mahzibas par II. pusgadū **S. Augusta f. g.** un peemeldehsichanas nems preti no 1. August. Skoblotaja **W. Gehrert.**

Baukas pagasta=walde zaur scho isfludina, ka 22. Juli f. g. dafchi mafaki fatahsichanas un islahpichanas darbi pee schi teesas=nama, mafakshlichana tiks isdohti.

Duwalas sinas schihis pagasta=waldes kanzelejā ir eestlatamas.

Baukas pagasta=walde, 30. Juni 1878. (Nr. 180.) Pag. wez.: J. Karpowiz. (S. W.) Pag. skr.: G. Doepffer.

Zaur scho wisjeem sinamu daru, ka es Jelgawā sawu

darba= un dsihwes=wectu

tagad esmu pahzeshluf Lambert f. namā, **pastes=ceļā Nr. 3, sehta.** — Luhdsu sawas zeenijamas kundes ari jaunajā wectā mant apmekleht.

Bezmahte **V. Kanter.**

Turpat ari skoblas=behrni teef laipni rnhmē jeb ari apghadafschana nenti. **V. Kanter.**

Drushts pee J. W. Steffenhagen un dehta. (Te klait peelikums: Wasnizas un skoblas sinas.)

Basnizas un skohlas sinas.

Weens Kungs, weena kristiba, weena tijiba.

Rahditajs: Kas pee skohlas-namu buhwes eewehrojams, Misiones Iapa.

Kas pee skohlas-namu buhwes eewehrojams.

Ar schahdu wirsrafsu Kursemes schulrahta kungs J. Voettcher patlaban isdewis Wahzu waloda lohti eewehrojama grahmatinu.) Kad skohlu-buhwes muhsu laika til leela swara stahw, tad te ihsumā daschus padohmus un pamahzifchanas no mineta raksta pasneedsu.

Skohlu pulks Kursemē gadu no gada wairojahs. Gan zet jaunus skohlas-namus, gan ari wezohs isbuhwe leelakus. Zif dascha skohlas-ehka no ahrenes deewsgan grejna isflatahs, bet kad to no eefschpufes apluhko, zif dauds un daschadas wainas tad atrohu. Bet kad pee dascheem skohlas-nameem schahda un tahda waina rohdahs, tad tas nau wis ikreis tadeht notizis, ka pee buhwefchanas nau warejuschi un gribejuschi naudu un puhlinu tehreht, bet wiswairak tadeht tā notizis, ka buhwetaji nau eewehrojuschu to, kas pee deriga skohlas-nama eeriktes ir wajadstigs un kas pee tahdas buhwes ir wairak eewehrojams nekā pee daschas zitas. Pee skohlas-nama buhwes ihpafchi wehrā jaleek behrnu weseleiba un skohlas darba isweifschanahs. Wehl ir dauds skohlu, kur pee behrnu weseleibas leela skahde noteek un skohlotajs ar leelako uszihhibu skohlas darba majween us preekschu teek, tadeht ka skohlas-nama eerikte to wisadi kawe. Kad gulamā istabā, kas til preeksch 20 behrneem eerikteta, 50 jagul, tad saprohtams zif skahdes kas pee behrnu weseleibas padara, zif slimibas te iszelahs. Kad skohlas istaba fliktas buhwes deht waj par aukstu, waj par filtu, tad skohlotajs newar ar wajadstigu gara jautribu mahziht un behrni nesphej us wina mahzibahm usmanigi klaufitees. Daschā weetā atrohn skohlas istabu, kas ir deewsgan gara un plata, bet ar pahrlaeku semeem greesteem; te ir lohgu papilnam, bet nabaga behrni newar sawas azis pazelt, wisleelakais gaischums teem preti un padara azis wahjas un slimas, te atkal gaisma nekriht no freifahs pufes us rakstijata darbu, ka wajadsetu, bet no labahs pufes un to apehno. Tahdu un daschadu zitu wainu atrohnahs leels pulks.

Skohlas-nams.

Skohlas-nams ir jazel pagasta widu faufa weetā. Dauds skohlas-nami ir us miklu grunti ustaititi un til tadeht ihfa laika pohsta gahjuschi. Pirms skohlas-namu buhwe, ir ja-ismelle, waj tur tuwumā awots jeb waj warehs labu dseramu uhdeni dabuht, kad aku rohk. Skohlas-nams lai stahw meerigā, flufā weetā, ne krohga tuwumā, ne pee leelzeta, ne ari pee teefas-nama. Skohlas-nams wislabaki garumā lai stahw no deenwidus-rihta pufes us seemela-wakara pusi; skohlas-istabas lohgi lai eet us deenwidus-rihta pusi. Gan skohlai, gan

skohlas zehlejeem tas par labu, kad to no steegefeem buhwe ar tufschahm seenahm (Hohlwände), jo zaur to paleek ehka faufa un filta, ka ilgaki stahw, masak ir peekohpjama un uguns to newar til dauds apskahdeht. Sausuma deht par lohti derigu uiflawe, kad skohlas-namam apafschā wiszaur pagrabu eerikte. Zeeti par to jaruhpejahs, muhrus tā tairiht, ka miklums us augfchu nekahpj; jo kad skohlas-nams nau faufs, tad tas drihsak nekā katra zita ehka pohsta eet. Kur skohlas behrnu skaitis fneedjahs pahri par 100, tad derigaki ir diwitahschu ehlu buhweht. Skohlas istabas tahdai buhwei war list waj augfch-, waj apafsch-tahschā. Bet kad tas preeksch buhwes ir labaki, kad leelahs ruhmes atrohnahs augschā un masatahs apafschā, ari skohlas istabas augfch-tahschā gaischakas un flufakas un gulamas-istabas apafsch-tahschā pee uguns-grehka drohschakas, tad buhs labaki skohlas-istabas eetaifst augfch-tahschā un gulamas-istabas apafsch-tahschā. Trepes wismasak 4 pehdas platas jataifa un tahm nebuhs teescham us augfchu eet, bet ar starpahm jeb nodalahm (Absätze). Greeti tā jataifa, ka no weenas tahschas us ohtru nekahds trohlfais zauri nespeeschahs; tas ari pee tahm seenahm starp skohlas istabahm jaleek wehrā. Bihleri (Stabi) skohlas-istabas widu nau jataifa. Skohlas istabas durwis ir tā eetaifamas, ka tahs newed tuhlit laukā, bet preekschnamā un no skohlas-istabas us ahrpust ir atweramas; ari nau labi, kad skohlas-istabas durwis kahdā dshwojamā ruhme wed. Rai preekschnamu un namapreekschu war tihrus uftureht, tad wajaga skohlas-istabai ohtru durwu un trepju, ka behrneem ikdeenahs wairak reisēs skohlas-istabā ee-eijoht un iseijoht nau pa preeksch-durwim (leelajahm durwim) jastaiga. —

Pee skohlas-istabas durwim ir preeksch kahju notihrischanas deriga dselle ja-eerikte, un behrneem ja-eerahda, ka ta jabruhke, lai tee ar kahjahm nesanes netihrumus istabā, zaur ko dauds darba ir tihrijoht un ari skahdigi putekli fazelahs. — Lohti wajadstiga ir ihpafcha ehdama istaba. Ari tur, kur behrni sawu ehdeenu no mahjahm lihdsnem, teem buhs reija un lohpa ehst. Bet kad ja-ehd skohlas istabā, tad zaur to zelahs dauds netihribas. Ar laiku gan skohlas ari par lohpehdinahmanu tiks gahdahts un tad ehdama-istaba newar truhft. Bet kamehr lohpehdinahana muhsu skohlas wisur wehl nau eewesta, bet skohlas-behrni katrs sawu ehdeenu no mahjahm lihdsnem, wajaga ari ruhmes to usglabaht. Ja tahda ruhme (istaba) nau kurinama, tad ehdeens safalst waj ari mikls paleek. Derigakais buhtu preeksch ehdeena usglabaschanas flapjus seenā eerikteht.

Skohlotaja istabas.

Skohlotaja istabas ir skohlas namā tahdā weetā eetaifamas, ka tas it ihpafchi bishwfundas behrmus lehti war usraudsiht. Diwitahschu namas buhs skohlotajam dshwojama ruhme

*) Worauf ist bei dem Bau und der Einrichtung von Schulhäusern zu achten? Mitau, Behres Verlag.

labaki apafsch-tahschâ. Bet kad ffolhlaſ-behrnu gulamaſ-iſtabaſ apafsch-tahschâ cetaiſa, tad ffolhlotaja iſtabaſ waj nu wiſaſ, waj pa dalai nahkſ augſch-tahschâ. Pee leelaka ffolhlaſ-nama buhwes ari pee laika waijadſiga ruhme preeſſch palihga-ffolhlotaja jagahda. Preeſſch ffolhlotaja dſihwojamaſ ruhmes wiſmaſalaſ waijaga:

- 1) Dſihwojamaſ iſtabaſ no 8 lihds 9 □ aſiſ leelaſ,
- 2) rakſtama kambara " 5 " 6 " " "
- 3) gulamaſ iſtabaſ " 4 " 5 " " "
- 4) iſtabaſ, kaſ waj par ehdamu= waj ohtru gulamu-iſtabu der no 3¹/₂ lihds 4 □ aſiſ leelaſ,
- 5) kufnaſ,
- 6) peeſekama kambara,
- 7) pagraba,
- 8) ihpaſchaſ ateijamaſ-weetaſ (kemerſina.)

Gulamaſ-iſtabaſ.

Muhſu ffolhlaſ leelaſ behrnu pulkſ neween par deenu, bet ari par nakti mahjo. Tadehſ par derigahm gulamaſ-iſtabahm jagahda. Ur to ween nepeeteek, ka til ihpaſchaſ gulamaſ-iſtabaſ preeſſch puikahm un meitenehm cetaiſa. Kad pehz likuma preeſſch ffolhlaſ iſtabaſ, kur behrni tilai 6 ſtundaſ par deenu uſturaſ, 80—90 kubik-pehdaſ ruhmes preeſſch katra behrna waijaga, tad ſaprohtamaſ, ka taſ preeſſch gulamaſ iſtabaſ nepeeteek. Za negrib weſelibai ſkadhdeht, tad gulamaſ iſtabaſ waijaga diwreiſ til ruhmes preeſſch katra behrna. Tâpat un wehl wairak par to jagahda, ka ſkaidru gaiſu pehz waijadſibaſ war eelaiſt (wentileerecht) un ffolhlotajam buhſ uſ to luhkoyt, ka tadehſ lohguſ un durwiſ atwer. Taſ ir ſlikti, ka behrni gul uſ ſalnu maiſeem ſemê, waj behlingôſ (britſchlaſ), kaſ weenaſ pahſ ohtru ſtahw, waj ari kad katram behrnam nau ſawa ihpaſchi atſchkirta gulaſ-weeta. Tadehſ jagahda, ka katram ir ſawa gulta, waj nu taſ to ffolhlaſ atrohn, waj behrna wezaki to pehz nolikta leeluma eegahda. Zaur to palihdſehſ pee weſelibas apkoſpſchanaſ un ſihribas un paſargahſ behrnu no daſchaſ ſlimibaſ un netikluma. Pee katraſ gulamaſ-iſtabaſ waijaga ſiltai ruhmei buht, kur behrni rihtôſ maſgajahſ. Tê jagahda, ka ſlapjumſ daudſ neſakrahjahſ; tê war ari ſteegelu grihda buht. Kur ihpaſchu ruhmi preeſſch maſgafchanaſ newar cetaiſiht, tur preeſſch tam ja-eegahda derigſ galdaſ waj beukſiſ. Dakteri apleezina, ka ffolhlaſ-behrnu kaſla ſlimibaſ muhſu ffolhlaſ wiſwairak no tam zelahſ, ka behrni lauka maſgajahſ.

ſfolhlaſ-iſtabaſ.

ſfolhlaſ-iſtabaſ wiſlabaki lai ſtahw pret deenwiduſ-rihteem. ſfolhlaſ iſtabaſ leelumſ ja-aprehkſina neween pehz ſfolhlaſ-behrnu ſkaiſta, bet wehl wairak pehz taſ ruhmes, zil un kahduſ ſfolhlaſ-galduſ taiſiht un ka tohſ grib noſtahdiht. Tadehſ papreeſſch ja-eewehro ſfolhlaſ-galdu leelumſ un eerikte un pehz teem tad ſfolhlaſ-iſtabaſ leelumſ ja-aprehkſina. ſfolhlaſ-behrnu ſkaiſtſ nau til ween pehz teem behrneem aprehkſinajamaſ, kam tai laikâ ffolhlaſ janahſ, bet wehl 20—30 procentes wirſu ja-rehkſina, eewehrojoht nahkama laika waijadſibaſ. Kad ffolhlaſ-behrnu ſkaiſtſ ſinamaſ, tad pehz Kurſemeſ laukſfolhlu inſtrukzijaſ § 6 jarehkſina 10 pehdu augſtâ iſtabâ 8 □ pehdaſ ruhmes preeſſch katra behrna un 13 pehdu augſtu 6 □ pehdaſ.

Tad iſnahſ 78—80 kubik-pehdaſ ruhmes preeſſch katra ſfolhlaſ-behrna un taſ wehl ir lohti maſ. Daſchaſ weetaſ rehkſina uſ katra behrnu 120 kubik-pehdaſ un wehl wairak. Pee taſ ruhmes, to likumi preeſſch katra behrna pagehr, wehl peerehkſinama ta ruhme, kaſ preeſſch gangeem ſtarp galdu rindahm un ſtarp ſeenu un galdeem, preeſſch kraſhniſ, mahzibaſ-kreſſla (katedera) un ehrgelchm ir waijadſiga. Tâ tilai waijadſiga ruhme preeſſch ſfolhlaſ-iſtabaſ iſnahkſ. ſfolhlaſ-iſtabaſ leelumſ, ka kurâ weeta, gan iſnahkſ daſchadaſ, bet plataku pahſ 24 pehdahm un garaku pahſ 34 pehdahm to nebuſſ taiſiht. Kad ta ir plataka, tad teem behrneem, kaſ pee taſ ſeenaſ ſehd, kur lohgu nau, truhſt waijadſiga gaiſchuma un kad ta ir garaka, tad newar to rakſtu uſ ſeenaſ taſſeelaſ ſaredſeht un ffolhlmeyſtera wahrduſ dſirdeht; ari ffolhlmeyſterſ neſpehſ behrnuſ deewaſ-gan uſtraudſiht. Kur pehz ſfolhlaſ-behrnu ſkaiſta leelakaſ ruhmes waijaga, tur jataiſa ohtra ſfolhlaſ iſtaba; ſaprohtamaſ, ka til leelu ſfolhlaſ-behrnu pulku ari weenaſ ffolhlotajſ neſpehſ mahziht. ſfolhlaſ-iſtabai waijaga garenſi ſſchetrkantigai buht, ta ka winas platumſ ne-iſtaſiſa maſak par ²/₃ un ne wairak par ³/₄ no winas garuma. ſfolhlaſ-iſtabai waijaga gaiſnu wiſwairak no weenaſ puſeſ dabuht, un til daudſ ka ween ir eeſpeh-jamaſ, tadehſ nebuſſ ſtarp lohgeem plataſ ſtarpas atſtaht. Wiſwairigi rehkſina, ka ¹/₃ no taſ ſfolhlaſ-iſtabaſ garahſ ſeenaſ, kur lohgeem waijaga ſtahweht, preeſſch lohgeem peeteek, wiſmaſalaſ ¹/₄ preeſſch teem ir waijadſiga. Kad ffolhlaſ iſtaba nau it maſa, tad lohgeem waijaga 6—7 pehdu augſteem buht. Apafſcheja lohgu kantaſ nedrihkſt daudſ augſtaku ſtahweht pahſ ſfolhlaſ-galdeem, ſemaka pahſ ſfolhlaſ-galdeem ta nekad nedrihkſt buht, tadehſ ka taſ azim ſkadhigſ. Lohgeem waijaga labi augſteem buht; lohga augſchpuſt nebuſſ apaku taiſiht, jo zaur to kawe gaiſnu ſfolhlaſ-iſtabâ ee-eet. Lohgi ta ja-cetaiſa, ka tohſ war katra brihdi pehz waijadſibaſ atwehrt un wakâ tureht; tâpat ari preeſſchlohgi cetaiſami. Beſ tam par to jagahda, ka wiſſ miſklumaſ no lohgeem lehti war no-tezeht; zaur to lohgi ilgaki paſtahwehſ un rahmji neſabreedihſ. Lai ſfolhlaſ-iſtabâ wiſurweenadaſ gaiſchumaſ ir, tad lohgi weenaſ no ohtra lihdsigâ tahluma ja-cetaiſa. Wiſwairigaka leeta preeſſch katraſ ſfolhlaſ-iſtabaſ ir ta, ka lohgi ſtahw. ſfolhlaſ-iſtabâ nedrihkſt lohguſ abejâſ puſeſ un behrnu preeſſchâ cetaiſiht, jo gaiſchumu tilai no kreſiſahſ puſeſ waijaga dabuht; til tur, kur lohgi ſtahw daudſ augſtaku pahſ galdeem, ir atwehlehtſ kahdu lohgu pakataſ ſeena cetaiſiht. Kad daſchôſ ſfolhlaſ namaſ lohgi no preeſſchaſ cetaiſiti, tad tee ſfolhlaſ ſtundaſ ir aiſkſlah-jami.

Tâpat par gaiſa atjaunoſchamu (wentilaziju) ſfolhlaſ-iſtabâ jagahda. Lai gan ſchini leeta muhſu ffolhlaſ nekad til daudſ nepanahkſ, ka waijadſetu panahkſ, tad tomehr par to jagahda zil ſpehjamſ. Daudſ ſkunſtigas eeriktſes pee gaiſa atjaunoſchanaſ ir par lohti labahm un teizamahm atraſtaſ, bet taſ ir dahrgaſ. Katra ffolhlaſ ari ar maſ puhlinu par gaiſa atjaunoſchamu war gahdaht, kad ſchohſ padohmuſ wehrâ leek:

- 1) Kraſhniſ ja-cetaiſa ta, ka taſ no ſfolhlaſ waj gulamaſ iſtabaſ ir kurinamaſ.
- 2) Beſ kraſhniſ ſfolhlaſ iſtabâ wehl kaminaſ cetaiſamaſ, kaſ ſlikto gaiſu nowell; bet taſ til palihdſ, kamehr to kurina. Tadehſ pa ſfolhlaſ ſtundahm tam arween ar maſu

uguntinu waijaga kuretees; preeksch kurinafchanas war ari labi flaidas un falkes bruhkeht, lai dauds malkas ne-istehr. Zaur tahdu kaminu wanahf loelu labumu pee gaisa iibrifchanas, ka tas dauds weeras isprohwehts. Kamins ffohlaas-istaba tahda weeta ir eetaifams, ka tas ffohlaas-behrneem un ffohlotaju krehflam nau par tuwu. 3) Lohgeem augfcha ir atweramas ruhtes eetaifamas, bet ar tahdu eerikti, ka aulstas gaisf eenahdamas, papreeksch pret greesteem eet.

Bes tam ffohlotajam jagahda, ka brihwfundas durwis un lohgas attaija. Ffohlaas-istabai waijaga 14—15 grahdus (pehz Reaumur) fltuma un lai to katra brihdi war wehra list, tad ffohlaas istaba termometera waijaga. (Lehtals termometers malka 1 rub.)

Ffohlaas-istabai waijag dehtu grihdas. Steegelu ffohns ffohlaas-behrnu un ffohlotaja weseliba lohti flahdigs un katre, kas kahdas stundas uturahs tahda ffohlaas-istaba, kam steegelu ffohns, no ta war pahleezinatees. Grihda jateek til us faufahm smiltim un jagahda, ka ta ir silta; tapai us to jaluhfo, ka nepaleek leelas schkirbas, zaur ko dauds putekli zetahs. Ditai tad, kad laba grihda, war par peeklahjigu iibrifu gahdabt. Ffohlotajam par to jagahda, ka ffohlaas istaba no putekleem un wizeem ziteem nestaidumeem tohp iibrifa gan zaur masgafchanu, gan zaur to, ka ffohlaas-istabu 2 reis par deenu leek isflauziht. Seenas nau baltas witejamas, tapehz ka tas azim flahde, bet gaischi waj sili peletas. Seenas il par pahri gadeem no jauna witejamas, lai ffohlaas istaba glihta un flaidra isflataba. Seenas glihtums ilgati waitahw, kad seenas 4—5 pehdas no apafschas ar patumschu ekkas pehrwi nomahle.

Ffohlaas-galdeem waijaga diwi rindas stahweht, ka 3—4 pehdu plats gangis pa widu paleek, un tee ir ta jateek, ka tee gaismu wiswairaf no freifahs pufes dabu. Bes tam ari ir lihdi 2 pehdi plati gangi stary galdeem un seenu waijadfigi. War to seenu galdu preekscha peektiks 7 pehdu plata ruhme preeksch ffohlotaja mahzibas-krehfla, ehregelehm un flapja preeksch ffohlaas-leetu usglabafchanas. It fewischi ir ja-peemin, ka tur, kur galdi nau diwi rindas ar gangiwidu, ffohlotajam, kam puikas un meitenes lohpä jamahza un kur tee fawas mahzibas wairaf schkirbas ja-eeadala, tahda eerikte ir par leelu kawekli un grubtumu. Kahdeem ffohlaas-galdeem waijaga buht, par to gan dakteri, gan ffohlotaji dauds gudrojuschu un wisadi isprohwejuschu behrnu weselibu un ffohlaas waijadfibaas eewehrodami. Wihnes istahde 47 daschadi prohmes-galdi bij redjami. — Kursemē bes teem ffohlaas-behrneem, kas til tahs flitumä noliktas 3 seemas ffohlu apmekle, wehl lihdi 4000 behrni zauru gadu ffohla eet un dasch 6—7 gadus. Til ilga laika zaur flikteem ffohlaas-galdeem behrneem pee weselibas leela flahde noteek, tee dabu kruschju flimibu, libku muguru, waj wahjas un flimas azis. Tad gan kairs nopratihs, zil leela wehrtiba ir derigeem ffohlaas-galdeem. Pee ffohlaas-galda wiswairaf us to jaluhfo, ka benkis pee galda til tuwu, ka galda mala ar benka malu stahw weena lihnija. Kad usaudsis zilweks pee rakstifchanas apfeshdamees fawu krehflu til tuwu pee galda peeweff, ka stary galda malu un krehflu nekahda starya nepaleek, bet galda mala ar krehfla malu weena lihnija stahw, waj ari daschu reis krehflu wehl apafsch galda pastumj, tad ir rakstohht wislabaka fehdeschana — un tas ari behrneem ffohla ir waijadfigs. Kad ffohla galds ar benki katre fawa weeta peestiprinati, tad us to jaluhfo, ka behns pee tahdas eeriktes war, kad waijadfigs, stary benki un galdu pazeltees un stahweht. Weigas peeminu 3 ffohlaas benkas, kur pee katra tas fawada wihse ir eeriktehts. Bairu semē ffohlaas-waldiba masu ruhmi stary galdu un benki arwehl. Bet nokad leelaka ruhme stary galdu un benki nedriht buht, ka 6—7½ zentimeteri.*) Tee wislabakee ffohlaas-galdi ir: 1) Kunza ffohlaas-galds, ko daschäs pilfhehtu ffohlaas un ar dascha weeta Widsjemes laufffohlaas useet (Widsjeme tahds lihdi ar nomahleschamu til 3 rubl. malka,) bet tas til preeksch 2 behrneem eeriktehts. 2) Löfflera Wahzu tautas-ffohlu-galds, kur benkim rohbi eegreesti, ka ffohlaas-behrns war us-

zeltees un stahweht. 3) Bairu ffohlaas galds, kur 6—7½ zent. leela ruhme stary benki un galdu ir atwehleta. Pilniigu aprakstifchanu un nobildejumu par mineteem ffohlu-galdeem atrohn tai Wahzu grahmatina, ko Kursemes schulkahts farakstijis un kas jau ir grahmatu bohdes dabujama. Kas pee derigeem ffohlaas-galdeem ja-seewehro, to ihsumä te peeminu. Ffohlaas galda wirsum waijaga flihpam buht. Kad galds ir 12 zollu plats, tad flihpums istaifa 2 zollas, pee 14 zollu plata galda 2½ zollas; flihpums arween istaifa ¼ no galda plaruma. Galda wirsus augfcheja data nau flihpa; te ir eeriktehts, ka war rintes glahfi un zitas rakstamas leetas nolikt. Galda augfchejai malai lihste peetaifata, kas ¼ zollas augstati pahre galdu stahw.

Ffohlaas-galdi nau wisi weena leelumä taifami, bet pehz behrna leeluma daschadi, wismajaf 2—3 daschados leelumos. — Katram ffohlaas-galdam ir lehne waijadfiga. Kad usaudsis zilweks preeksch fawa fehdehka lehni pagehr, zil dauds wairaf tahda buhs behrnam waijadfiga, kad tam 6 stundas par deenu jasehd. Pakalejais galds lehnes weetu ne-ispida, jo pee ta newar atpreesters bes flahdigas muguras faleekschanas. Kad preeksch katra behrna nekaisa ihpafschu lehni, bet preeksch wisa benka til weenu, tad ta mas ween malka. Preeksch ffohlaas leetu usglabafchanas ir katram galdam schuhplahde eetaifama, til tai nebuhs benkim par tuwu buht, bet ta, ka preeksch kahjahm paleek waijadfiga ruhme. — Benkim waijaga til augstam buht, ka behrna kahjas pilniigi grihdu, waj us tam eetaifitu dehtu aifneeds. Katra ffohla glihtati isflatisees, kad ffohlaas galdi pehz weena leeluma, bet tad preeksch masakeem behrneem 6 zollas plats dehtis waijadfiga augstumä preeksch kahju usliffchanas eetaifams. Lai ffohlaas galdi flaidri isflataba, tad ir waijadfigs, ka tohs tumfchi nobeize, kas ilgati stahw, nekä kad tohs ar ekkas pehrwi nomahle.

Mehru tabele preeksch ffohlaas galdeem un benkeem pehz zentimentera mehru.

Ffohlaas behrnu		Galda wiswairaf.		Ffohlaas ruhmi pume.	No benka wirfuga lühf galda astahm.	Zil tabu dehtim no galda flahde.	Zil ruhmes il benka p. katre behrn. waijadfigi.	Benka		Zil anahf pahre behti jastahwweht nel preeksch	
wegums.	leelumä.	flihpuz	flihbjent.					augstams.	platumä.	pligetem.	kufta.
Gadi.		dalas plat.									
10—12	132—141	67	7 33	5½	22½	0	56	39	27	33	19
12—14	142—151	72½	7 33	5½	25	0	56	42	29	35	21
14—16	152—161	76½	7 33	5½	26	0	56	45	31	37	23

Waijadfigi ffohlaas-rihli.

1. Mahzibas-krehfla (katedera) preeksch ffohlotaja waijaga katra labi eeriktera ffohla. Lai ffohlotajs katra brihdi wisus behrnus war pahrfklatiht, tad preeksch mahzibas-krehfla waijaga 8 zollu augstas un 6 pehdu garas un 4 pehdu platos grihdas. Mahzibas-krehflam waijaga buht pultei ar aisslehdsamu schuhplahdi.

2. Katra ffohla waijaga 2 melnas seenas-tahseles.

3. Mahzibas-krehflam blakam war flapis preeksch ffohlaas-leetu un grahmatu usglabafchanas stahweht.

Ateijamas-weetas.

Ateijamas-weetas til tad pascha ffohlaas-nama eetaifamas, kad tahs ir labi ismuhretas un no tahm reeres flursteni eet un ta wisu smaku noweff. Zitadi tahs labaki no ffohlaas-nama nohst jataifa, bet ta, ka ffohlmeisters tahs lehti war usraudsiht. Sinams, ka preeksch puikahm un meitenehm katrem ihpafcha ruhme waijadfiga. Ta leeta nau par masu turama. Katrs ffohlotajs sin, zil dauds te behrni ja-usrauga.

Beidsoht wehl par derigahm risehm preeksch ffohlaas-namu buhwes japeemin, ka tai mineta grahmatina 3 prohmes rises peektikas. Bet faprohntams, ka katrai ffohlaas buhwei fawas ihpafschas waijadfibaas, ko newar wispahrigi weena waj diwi reises israhdiht.

*) Zentimentera mehru jo lehti (par 15 kap.) war eegahdabt, jo muhsu apfahrtstajadami andeles schihdi tahdus preeksch ffohldereem apfahrt nes.

M i s i o n e s l a p a.

Sentitsch (Sanwihs) falas.

Ap Darb. 4. 12. **Za pestifchana nau zaur zitu neweenu, jo aridsan zits wahrds apafsch debefs zilwekeem nau dohts, zaur to mehš muhschigi waram dšihwoht.**

Ta pestifchana eefsch Jesus wahrda ween; kam Jesus nau, tas pasudis un ja aridsan buhtu wifu pasauli eemantojis, bet ja kas Jesu eemantojis, tas ir isglahts, un ja buhtu wisdšilakā pohštā eegrimis. Mihlee mifiones draugi, stary kristiteem schee wahrdi paschi no sewis buhtu saprohtami un tomehr dauds tahdu rohnahs, kas schohs wahrduš negrib peenemt, ihpaschi kad no mifiones darba stary paganeem runa. Tad ziti saka, kapeh; tad newar pamest iklatru tautu pee sawu tehwiu tizibas, tad winai wislabaki klahthohs; ziti atkal, kapeh; tad paganeem usspeest kristigu tizibu, ko tatschu newar saprast; pee-teek, kad wineem mahzitu atstahst mahnuš un elkadeewa kalposchānu un pee gaischuma un sapraschānas tapt eefsch laizigahm leetahm. Bet kā paganeem labi klahjabs ar sawu tehwiu tizibu, un zil mas wineem palihdseht ar laizigu apgaismoschānu, to flaidri mahzamees no mifiones darba; to gribam schai lapinā apzereht pee Sentitsch-falahm apluhkodami, kahdi winu eedšihwotaji bija un par kahdeem tee palikuschi zaur mifiones-darbu. —

Leelas jeb klufas juhras paschā widu stary Australijas falahm wairak pret seemeleem apafsch wehscha greeeschama weenadā tahlumā tapat no Ašijas kā no Amerikas gul Sentitsch-falas; tā nosauz 13 masakas un leelakas falas, stary kurahm 5 pliki un ne-augligi klints-kalni, zitas 8 lohiti augligas ar dauds awoteem, strautineem un upehm un weseligu janku gaisu. Seemas tur nerohnahs, bet no Mai lihds Nowember mehnescham wafara ar mehrene siltumu, un no Dezember lihds April mehnescham leetus-laiks. No gistigeem stahdeem un plehsigeem swehreem tur neko nesin, bet ween no derigeem stahdeem un lohpeem, kas tur brangi isdohdahs. Gedšihwotaji smuki laudis ar tumšchi bruhneem waigeem; kad Giropeeschi pirmo reisi ar wineem fatikahs, tad tee winus eeraudšija par laiputigeem, faderigeem, lehnprah-tigeem laudihm, un kad mifiones darbš pee wineem gribeja sahktees, tad schee gan runaja: kapeh; tahdeem lehneem un gohdigeem lautineem nelauj patureht sawu tizibu, un Giropā nepeetruhka tahdu, kas tahdai leelai runaschānai peekrita. Bet lai jel winu dšihwi apluhkojam! Birmā kahrtā atrohnām, ka iklatram wihrām ir brihw tureht til dauds seewu, zil winsch war ismitinaht. Wihi sawas seewas tur kā lohpus, seewahm preeksch wihreem jastrahda, bet nau brihw ar wineem lohpa pee galda fehdeht; winahm japahrtel ar atlikuschahm druskahm, un jazeesch truhkums un bads tur kur wihs ar dehleem lepni barojahs. No behrene audšinaschānas pee wineem neko nesin, bet jo wairak no behrnu aplauschānas; kas sawus behrnus nespeh; ismitinaht, kas winus nokauj; kam kahdas dusmas pret sawu seewu useet, tas nem behrinu no seewas rohlahm, tam pahrlausch pakauš un to sweesch winai preeksch kahjahm. Daschlahrt redš wezakus bedri isrohlahm, sawu sildamu behrinu

eesweescham, to bedri atkal ar semi peelidšinasam un ar kah-jahm peebradajam un klusi aiseesam, it kā nekās nebuhtu notizis. Tahdā wihsē diwi treschdahas no wiseem behrneem aiseet pohštā. Dytā kahrtā stary Sentitsch-falineekeem tapat wihreem kā seewahm walda beslauniba un nešchihstiba, wisadas faunaleetas noteek gaischumā; turklast wiltiba un melkuliba, tā Giro-pas leelakee blehschi pret wineem kā behrni nenoseedšigi israh-dahs. Treschā kahrtā Sentitsch-falineeki sagahnahs ar neganteem zilweku-upureem, ar kureem mekle salihdšinaht sawus elka-deewus. 1804. gadā salās waldija breefmigs mehriš, tad weenā weetā redseja trihs wihrus fashenam, wineem azis isduram un lohpa ar lohpu- un auglu upureem us elka-deewa altara nosweescham un ar rungahm noftam. Turklast aridsan mehdsā zilwekus ehst un zilweku asinis un galu tura par wisleelako gahrdumu. Bet klausees, mihlais lastajš, wehl par Sentitsch-falineekeem breefmigo mahnu tizibu un elka-deewakalposchānu! Us Sentitsch-falahm ir dauds uguns wehmeju kalnu; kad schee kalni sawas uguns-straumes iswem, tad barahs tee deewekli sawas dusmas. — tā mahza tee elka-deewu preesteri — un isbailes un drebeschāna pahraem kauschu firdis un tee mekle pee saweem preestereem glahbschānu un salihdšinaschānu. Scheem preestereem tamdeht ir breefmiga wara par laudihm. Tahdu waru apšihme weens wahrdisch: Tabu t. i. swehts. Kad tee preesteri scho wahrdu issauz pret jebkahdu leetu, tad ta ir swehtita teem deewekteem un neweens zilweks winu nedrihst aistikt un kas winu aisteek, tas nahwi pelnijas. Tas noteek brihscham ar wifu galu un semes augkeem, tad neweens nedrihst no teem ehst, jeb ar kahdu salu jeb falas apgabalu, tad neweens winu nedrihst aistikt. Beidscht pati ta mahnatiziga tauta tahdu juhgu wairs nespeh; panest un wehlejahs winu atswest noht. Ap to laiku muhsu gadašimtera eefahlumā zehlahs šiprs karawadonis un uswahreja wisas falas un palika par wisahm par pahrwaldneeku un tehniānu — wira wahrds bij Kamehameha I. Schis ar Giropeescheem eepasinees gribeja sawā walst eewest Giropeeschu eeraschās un sikunus un gudribu. Winsch apghadaja peh; Giropeeschu preekschshmes šivrus karaspeklus un kara-kugis, buhweja apzeetinatus pilsehtus, bet Giropeeschu kristigu tizibu winsch nelahroja un palika pee sawas elka-deewakalposchānas. Bet kad winsch nomira 1819. g. tad wira dehls Kamehameha II. palika tehnišch. Schis us sawa tehwa tohrni kaphis, fā-taišija swehtkus sawam nelaikam tehnam par peeminu. Swehtku meelastu turedamis winsch lika sawahm seewahm sewim blakam apsehstees un ehda lohpa ar winahm. To redscht wiš laudis tapa pahraemti no isbailehm, jo tas bij aisleegts — Tabu. — Bet redsedami, ka tehniām nelahds launums nenotika, tee brehza ar preeku: „Tabu ir pahrlausst, wisai pahrlausst!“ Peh; swehtkeem tehnišch pawehleja wisus elka-deewanamus un bil-des nolaut un preesteru waldischānu nosweest. Elka-deewakalposchāna wisas salās ispohtita, mahnu tiziba atnesta, bet nu laudihm wairs nebij nelahda tiziba; no elkeem un mahneem atswabinati wini bij palikuschi pawisam besdewigi, un bes Deewa neweena dwehsele, neweena tauta newar isikt, bes Deewa newar pee meera tikt neds no grehkeem wakā tapt. Ta ir breefmiga leeta, kad tauta sewim elkus uszet un paganu mahnu tizibā dšihwo, bet jo breefmiga leeta, kad tauta sawu Deewu atswesch un dšihwo netizibā, kad winai ari buhtu karaspehks un kara-kugi, schausami rikhi, gudriba, skuntes, mahziba un sikumi un winai nau tiziba, tad winai ja-eei pohštā. Ta pestifchana nau zaur zitu, kā ween Jesus wahrda. Kā schi pestifchana Sentitsch falineekeem notlusi, par to stahstijām turplikam.

(Turpmat beigums.)

Lato. Awischu apghadatajē: J. W. Safranowicz.

No zensures atwehlehts. Mišgā, 2. Juli 1878.

Druckts pee J. W. Steffenhagen un dešļa.